

Polarisering af Danmark

Befolkningen i de arbejdsdygtige aldre falder markant i udkantsdanmark

I løbet af de næste 25 år forventes befolkningen i de arbejdsdygtige aldre at falde i fire ud af fem kommuner i Danmark. Udfordringen er særlig stor i udkantskommunerne, hvor befolkningen i de arbejdsdygtige fra 18-65 år forventes at falde med 30-40 pct. i de kommuner, som vil opleve de største fald. Det viser den seneste befolkningsprognose fra Danmarks Statistik.

af analysechef **Jonas Schytz Juul**
og stud.polit **Joachim Koch**

21. maj 2015

Analysens hovedkonklusioner

- Danmarks Statistiks befolkningsfremskrivning viser, at der er store geografiske forskelle på befolkningsudviklingen i de kommende år. Det er således kun i København by, Københavns omegn og i Østjylland man forventer en stigning i befolkningen i de arbejdsdygtige aldre frem mod 2040, mens der forventes et fald i de andre landsdele.
- Mens der forventes en *fremgang* på næsten 25 pct. i befolkningen i aldersgruppen 18-65 år i Københavns kommune, så forventes der et *fald* i befolkningen i de arbejdsdygtige aldre på over 25 pct. i kommuner som Bornholm, Lolland, Langeland, Lemvig og de små ø-kommuner frem mod 2040.
- Allerede inden for en tiårig periode er der stor forskel på befolkningsudviklingen mellem kommunerne. Således forventes befolkningen i aldersgruppen 18-65 år at falde med 15-20 pct. på Bornholm, Lolland, Langeland og de små ø-kommuner, mens den forventes at vokse med omkring 10-20 pct. i København, Frederiksberg og Århus i løbet af ti år.
- For at bryde tendenserne til et mere polariseret samfund skal vi have fokus på en øget uddannelsesindsats og en stærkere regional erhvervs politik, der har fokus på at skabe flere arbejdspladser inden for industri og håndværk - især uden for storbyområderne. Derudover skal pendlermulighederne forbedres for familier med lange transportafstande mellem hjem og arbejde.

Kontakt

Analysechef
Jonas Schytz Juul
Tlf. 33 55 77 22
Mobil 30 29 11 07
jsj@ae.dk

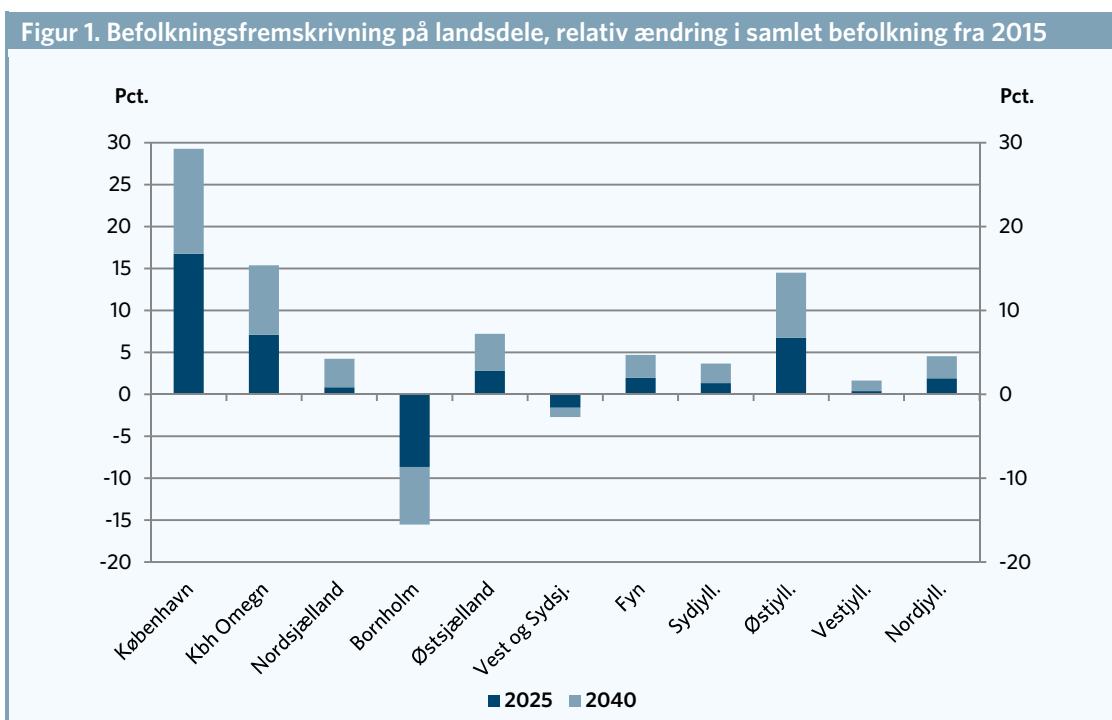
Kommunikationschef
Mikkel Harboe
Tlf. 33 55 77 28
Mobil 28 36 87 50
mh@ae.dk

Stort fald i de 18-65-årige i udkantsområder

Danmarks Statistiks nyeste befolkningsprognose viser, at befolkningen forventes at vokse med 4,4 pct. frem mod 2025. Bryder man dette ned geografisk er der dog stor forskel i den forventede befolkningsændring. Mens der forventes en fortsat vækst i befolkningen omkring København og de store byer forventes der et fald i befolkningen i udkantsområderne.

Denne tendens forstærkes af to ting. For det første forudses det i befolkningsfremskrivningen, at tendensen vil fortsætte også efter 2025. For det andet er det primært befolkningen i de arbejdsdygtige aldre som falder, mens befolkningen over 65 år stiger.

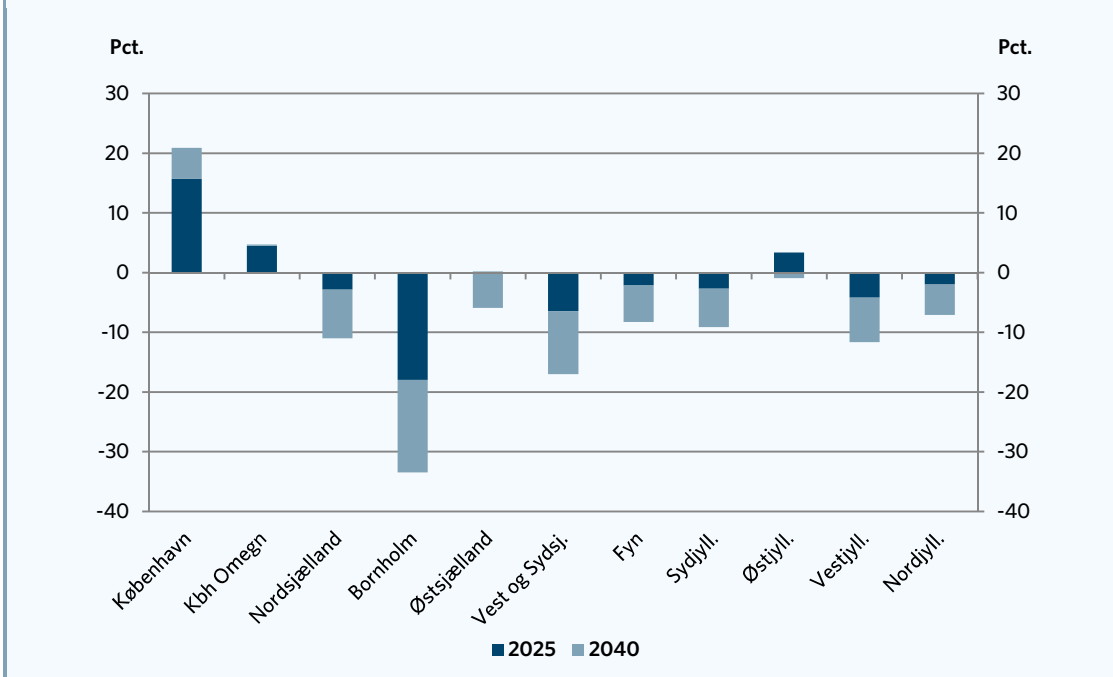
I figur 1 er ændringen i befolkningen vist på landsdele for perioden 2015-2025 og 2015-2040. Af figuren ses det eksempelvis, at for København by forventes befolkningen at stige med knap 17 pct. de næste ti år. Ser man helt frem til 2040 forventes befolkningen at stige med næsten 30 pct. i forhold til i dag. Ser man på Bornholm, så forventes befolkningen at falde med knap ti pct. frem mod 2025 og med næsten 15 pct. frem mod 2040. Samlet er der to landsdele, Bornholm og Vest- og Sydsjælland, hvor befolkningen samlet forventes at falde fremover.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og DREAMS befolkningsprognose 2015

Ser man på udviklingen i befolkningen i de arbejdsdygtige aldre ser billedet anderledes ud. Det er således kun i København by, Københavns omegn og i Østjylland man forventer en stigning i befolkningen i de arbejdsdygtige aldre frem mod 2040, mens der forventes et fald i de andre landsdele. Størst er det forventede fald på Bornholm, hvor befolkningen i aldersgruppen 18-65 år forventes at falde med 1/3 frem mod 2040. På Vest- og Sydsjælland forventes faldet at være på 17 pct. frem mod 2040, og i Vestjylland, Nordsjælland, Sydjylland, Fyn og Nordjylland forventes faldet at være omkring 10 pct. frem mod 2040. Det er vist i figur 2.

Figur 2. Befolkningsfremskrivning på landsdele, ændring i aldersgruppen 18-65 år fra 2015

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og DREAMS befolkningsprognose 2015

For hele landet forventes der en stigning på 1,3 pct. for de 18-65 årige frem mod 2025, mens der samlet forventes et fald på 2,4 pct. i perioden 2015-2040.

Boks 1. Om Danmarks Statistiks befolkningsprognose

Danmarks Statistiks befolknings fremskrivning laves i samarbejde med forskningsinstitutionen DREAM. Befolkningsfremskrivningerne laves på grundlag af historiske data vedrørende befolkningens sammensætning på køn, alder og herkomst samt fertilitet, dødelighed, ind- og udvandring og flytninger.

Dette er dokumenteret yderligere her:

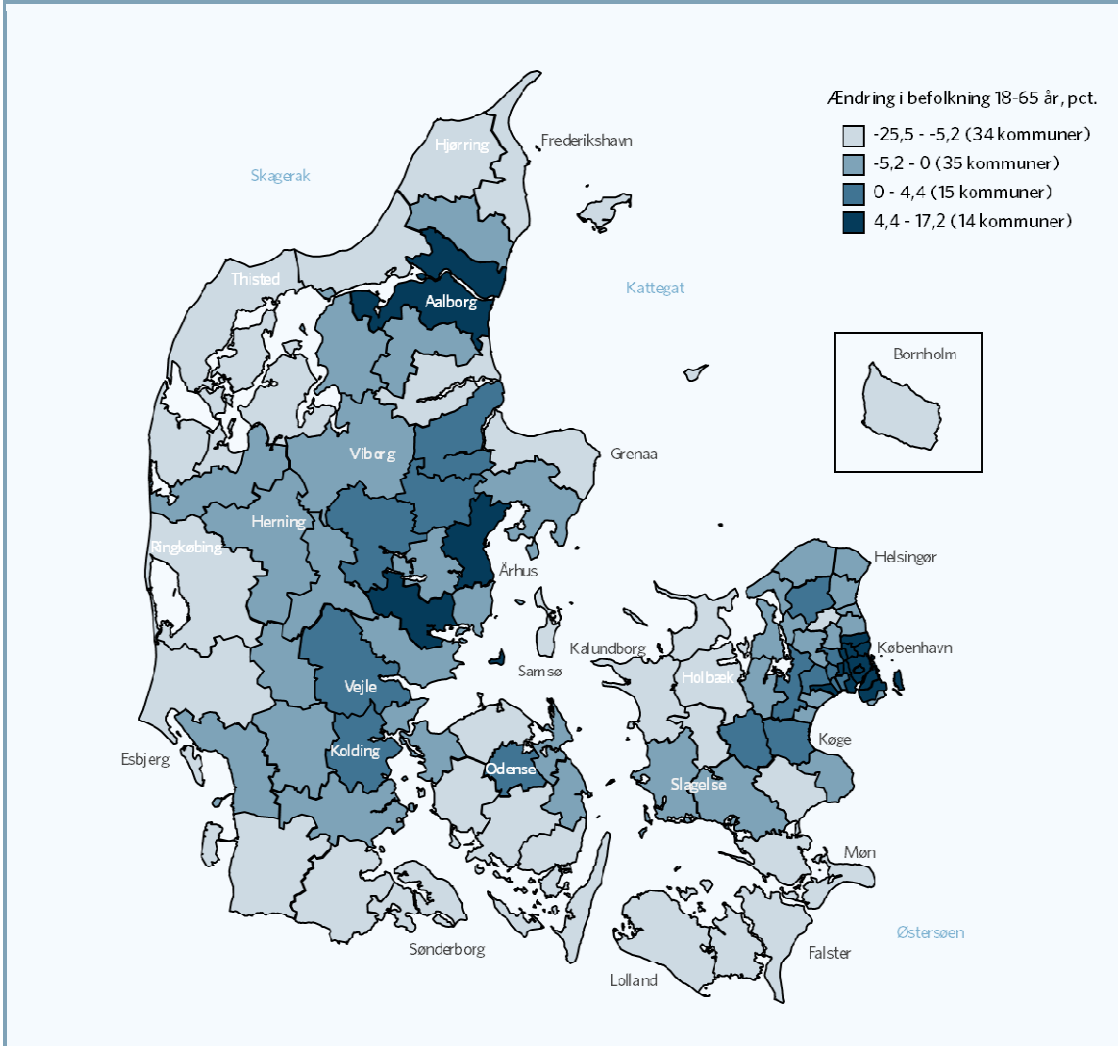
<http://www.dst.dk/da/Statistik/dokumentation/kvalitetsdeklarationer/befolkningsfremskrivning-for-danmark/statistisk-behandling.aspx>

Stor forskel på befolkningsudviklingen inden for de næste ti år

Dykker man ned på kommuneniveau er der stor forskel i den forventede udvikling i de 18-65 årige. Frem til 2025 forventes befolkningen i aldersgruppen 18-65 år således at stige i 29 kommuner, mens befolkningen i denne aldersgruppe forventes at falde i de resterende kommuner. Det svarer til, at allerede i 2025 er befolkningen i aldersgruppen 18-65 år faldet i to ud af tre kommuner. Og de største forventede fald kommer i udkantsområderne i Danmark.

Udviklingen frem mod 2025 er illustreret på et landkort i figur 3. På kortet er de to lyseste farver de kommuner, hvor der forventes at være et fald i befolkningen i aldersgruppen 18-65 år frem mod 2025. De to mørkeste farver er de kommuner, hvor der forventes en stigning frem mod 2025.

Figur 3. Relativ ændring i befolkningen fra 2015-2025, 18-65 årige

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik

Allerede i 2025 er der stor forskel på befolkningsudviklingen mellem kommunerne. Således forventes befolkningen i aldersgruppen 18-65 år at falde med ¼ på Læsø, og med 15-20 pct. på Bornholm, Ærø, Lolland og Langeland. Omvendt ventes befolkningen i aldersgruppen 18-65 år at vokse med 17 pct. i København, 12 pct. på Frederiksberg og 8 pct. i Århus inden for de næste ti år. Med de nuværende flyttemønstre mellem kommuner, befolkningssammensætningen, fødselsrater mv. er der altså allerede på bare tiårs sigt udsigt til meget store forskydninger i mellem kommunerne for befolkningen i de arbejdsdygtige ældre.

I tabel 1 er udviklingen for top og bund 10 kommuner vist frem mod 2025.

Tabel 1. Relativ ændring i de 18-65 årige, 2015-2025 top10/bund10

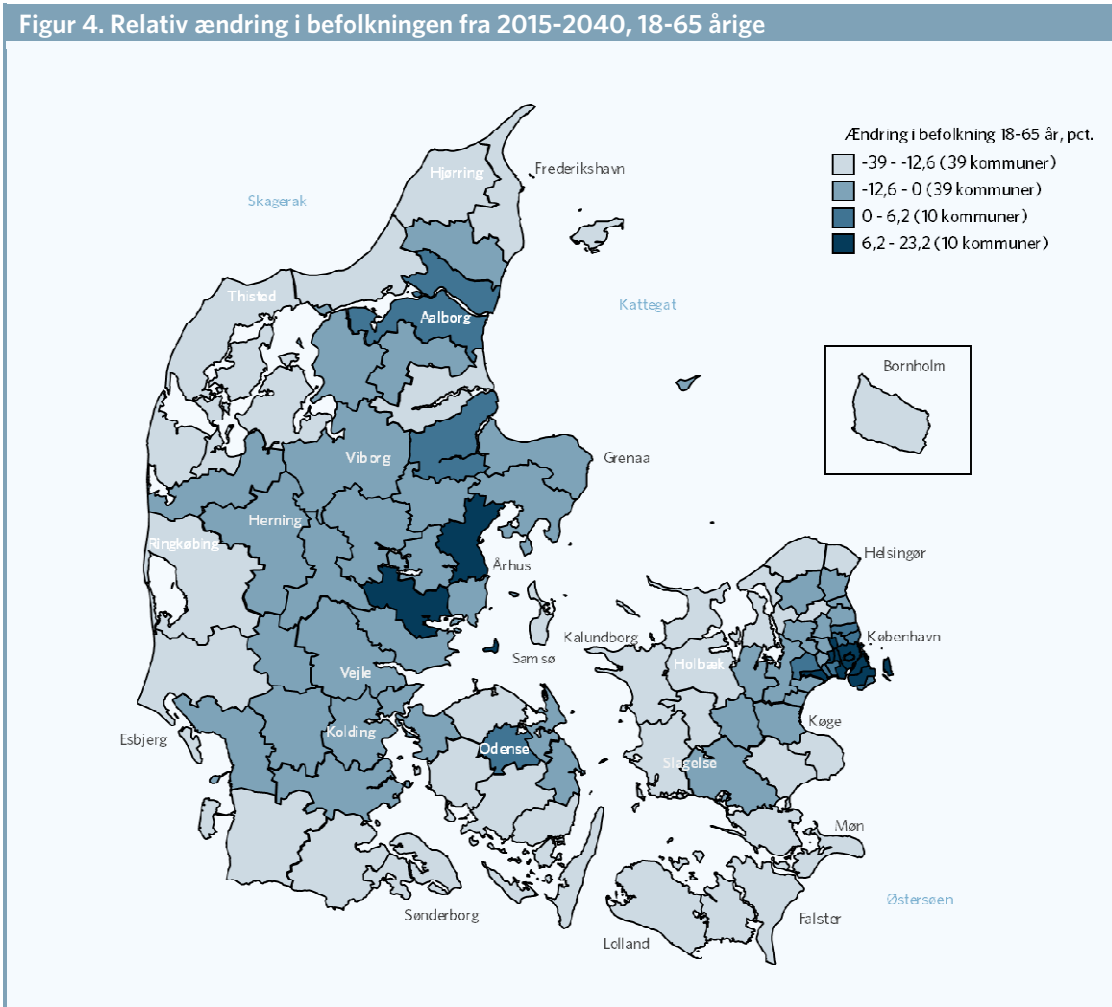
	Top 10		Bund 10
	Ændring, pct.		Ændring, pct.
København	17,2	Læsø	-25,5
Frederiksberg	12,1	Bornholm	-18,0
Aarhus	7,9	Ærø	-17,7
Ishøj	7,1	Lolland	-16,6
Glostrup	6,5	Langeland	-16,3
Horsens	6,1	Samsø	-13,8
Hvidovre	6,1	Lemvig	-12,5
Herlev	5,5	Struer	-12,1
Aalborg	5,5	Morsø	-11,7
Tårnby	5,5	Tønder	-11,6

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og DREAMS befolkningsprognose 2015

Fald i de 18-65 årige i fire ud af fem kommuner frem mod 2040

Ser man på befolkningsfremskrivningen helt frem til 2040 på kommuneniveau bliver tendensen endnu mere tydelig. Ud af 98 kommuner er der således kun 20 kommuner, hvor der forventes at være en vækst i befolkningen i de arbejdsdygtige aldre frem mod 2040. Disse 20 kommuner ligger alle omkring Hovedstaden eller de største byer i Jylland og på Fyn. I de resterende kommuner forventes der at komme et fald i befolkningen i aldersgruppen 18-65 år frem mod 2040. Det svarer til fire ud af fem kommuner, hvor der forventes et fald i befolkningen i aldersgruppen 18-65 årige frem mod 2040. Og desto længere væk kommunen er fra de store byer, desto større forventes det relative fald i befolkningen i aldersgruppen 18-65 år at være.

Udviklingen frem mod 2040 er illustreret på et landkort i figur 4. På kortet er de to lyseste farver de kommuner, hvor der forventes at være et fald i befolkningen i aldersgruppen 18-65 år frem mod 2040. De to mørkeste farver er de kommuner, hvor der forventes en stigning frem mod 2040.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og DREAMS befolkningsprognose 2015

De store forskelle i udviklingen mellem kommuner bliver helt tydelige når man ser på de 10 kommuner med hhv. den største forventede vækst og det største forventede fald. Mens der forventes en fremgang på knap ¼ i befolkningen i aldersgruppen 18-65 år i Københavns kommune, så forventes der et fald i befolkningen i de arbejdsdygtige aldre på 30-40 pct. i kommunerne Læsø, Bornholm, Lolland, Ærø og Langeland. I løbet af de næste 25 år forventes der altså meget store forskydninger i befolkningssammensætningen på tværs af kommuner, hvis de nuværende flyttemønstre mv. fortsætter. Det er vist i tabel 2.

Tabel 2. Relativ ændring i de 18-65 årige, 2015-2040 top10/bund10

	Top 10		Bund 10
	Ændring, pct.		Ændring, pct.
København	23,2	Læsø	-39,0
Frederiksberg	13,2	Bornholm	-33,5
Tårnby	10,2	Lolland	-30,9
Aarhus	9,5	Ærø	-30,4
Herlev	9,5	Langeland	-29,1
Ishøj	9,4	Lemvig	-25,9
Hvidovre	8,3	Struer	-24,0
Horsens	8,3	Morsø	-24,0
Glostrup	6,8	Tønder	-22,6
Rødovre	6,3	Guldborgsund	-21,9

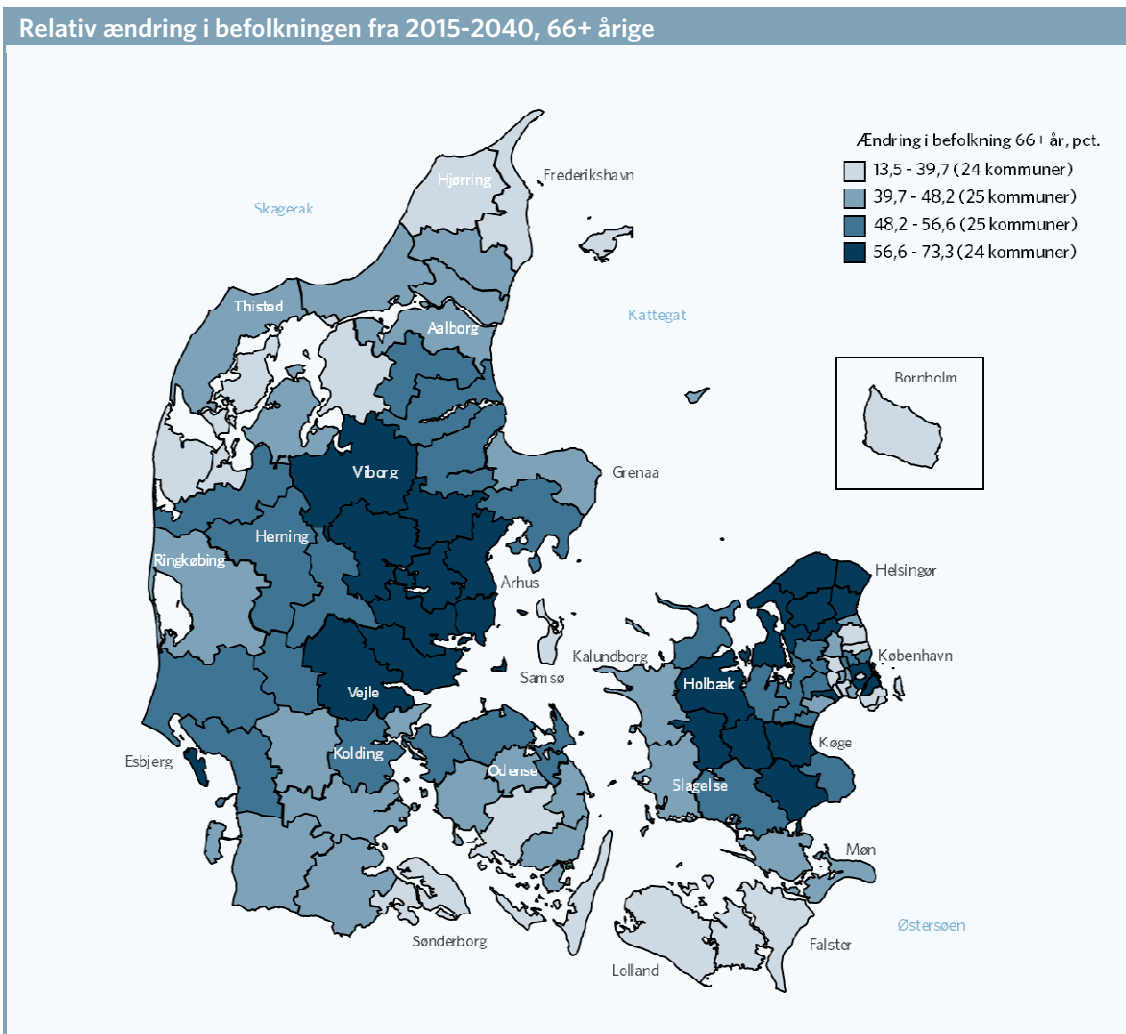
Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og DREAMS befolkningsprognose 2015

Befolkningsfremskrivningen til 2040 er uundgåeligt behæftet med usikkerhed. Prognosen bygger således på de historiske flyttemønstre, fødselsrater, middellevetider samt ind- og udvandring til og fra Danmark. Og desto længere frem i tiden man laver fremskrivningen, desto større er usikkerheden.

Fremskrivningen af befolkningen siger noget om, hvordan befolkningsudviklingen vil være hvis de nuværende flyttemønstre mv. fortsætter fremover. Derfor er fremskrivningerne en god strømpil for, hvordan udviklingen af befolkningen kommer til at blive, hvis de nuværende tendenser fortsætter.

Stigning i befolkningen over 65 år

Mens befolkningen i aldersgruppen 18-65 år forventes at falde i mange kommuner frem mod 2040 så sker der en stigning i befolkningen over 65 år i alle landets kommuner. Det er illustreret i figur 5 nedenfor, hvor der er vist et landkort over den forventede udviklingen i befolkningen over 65 år frem mod 2040. Som det ses af kortet forventes der en stigning i alle landets kommuner.

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og DREAMS befolkningsprognose 2015

I tabel 3 er der vist top og bund 10 kommuner med hhv. den højeste og laveste vækst i befolkningen over 65 år. Som det ses af tabellen forventes der meget store stigninger i befolkningen over 65 år og i nogle kommuner på over 70 pct. For hele landet forventes der en stigning i befolkningen over 65 år på næsten 500.000 personer svarende til en stigning på ca. 50 pct. fra 2015-2040. Det skyldes stigende levetider samt at flere af de store årgange bliver over 65 år.

Tabel 3. Relativ ændring i befolkningen, top10/bund10, 66+ årige

	Top 10		Bund 10
	Ændring, pct.		Ændring, pct.
Ishøj	73,3	Lolland	13,5
Skanderborg	72,0	Læsø	13,9
København	70,9	Ærø	14,3
Ringsted	69,6	Albertslund	23,4
Køge	68,1	Langeland	25,0
Odder	65,0	Morsø	27,9
Horsens	64,9	Dragør	28,4
Silkeborg	64,6	Bornholm	31,1
Sorø	64,4	Sønderborg	32,1
Hillerød	63,7	Guldborgsund	32,5

Kilde: AE på baggrund af Danmarks Statistik og DREAMS befolkningsprognose 2015

Fokus på uddannelse, job og pendlermuligheder skal bryde polariseringen af Danmark

Mange udkantsområder kommer fremover til at blive ramt af demografiske udfordringer. Mens befolkningen i de arbejdsdygtige ældre falder meget markant allerede i løbet af de næste ti år, så vokser befolkningen over 65 år. Samtidig er udkantsområderne kendetegnet ved relativt lave indkomster, lavere beskæftigelse samt et lavere uddannelsesniveau end resten af landet. Hvis udviklingen ikke vendes vil mange forsvinde fra udkantsområderne ligesom arbejdspladserne også vil forsvinde.

Urbaniseringen og flytningen fra land til by er ikke enestående i Danmark, men ses også i mange andre lande. Ikke desto mindre står vi over for en stor affolkning af udkantsområderne i de kommende år, særligt for befolkningen i de arbejdsdygtige ældre, hvis de nuværende tendenser fortsætter.

For at bryde tendenserne til et mere polariseret samfund skal vi starte med en øget uddannelsesindsats og en stærkere regional erhvervs politik, der har fokus på at skabe flere arbejdspladser inden for industri og håndværk - især uden for storbyområderne. Derudover skal pendlermulighederne forbedres for familier med lange transportafstande mellem hjem og arbejde.

Bilag

Tabel B1. Relativ ændring i befolkningen, 18-65 år, alle kommuner		
	2015-2025	2015-2040
	Pct.	
København	17,2	23,2
Frederiksberg	12,1	13,2
Aarhus	7,9	9,5
Ishøj	7,1	9,4
Glostrup	6,5	6,8
Horsens	6,1	8,3
Hvidovre	6,1	8,3
Herlev	5,5	9,5
Aalborg	5,5	5,4
Tårnby	5,5	10,2
Rødovre	5,4	6,3
Gladsaxe	5,1	6,2
Lyngby-Taarbæk	4,9	5,0
Gentofte	4,8	4,4
Vallensbæk	4,0	5,7
Odense	4,0	1,3
Høje-Taastrup	3,8	3,5
Brøndby	2,9	2,8
Køge	2,8	-3,3
Vejle	2,7	-0,4
Randers	2,0	0,1
Ballerup	1,6	-2,6
Roskilde	1,4	-4,2
Hillerød	1,1	-6,0
Kolding	1,0	-3,4
Ringsted	0,7	-6,3
Albertslund	0,6	-1,8
Silkeborg	0,1	-3,1
Favrskov	0,1	-2,7
Herning	-0,1	-5,4
Dragør	-0,9	0,9
Fredericia	-0,9	-7,0
Hedensted	-1,0	-5,6
Skanderborg	-1,2	-5,2
Viborg	-1,4	-6,4
Solrød	-1,4	-6,4
Egedal	-1,8	-9,4

Rudersdal	-1,9	-6,9
Vejen	-2,0	-7,3
Greve	-2,2	-8,1
Billund	-2,3	-7,8
Rebild	-2,5	-7,2
Helsingør	-2,5	-13,1
Næstved	-2,8	-11,1
Brønderslev	-2,8	-8,7
Hørsholm	-3,1	-9,6
Esbjerg	-3,1	-8,9
Frederikssund	-3,1	-14,1
Ikast-Brande	-3,1	-8,8
Holstebro	-3,1	-9,1
Odder	-3,4	-9,2
Furesø	-3,6	-7,8
Middelfart	-3,6	-11,0
Slagelse	-3,6	-13,4
Kerteminde	-4,1	-11,6
Fredensborg	-4,2	-11,1
Syddjurs	-4,2	-9,1
Lejre	-4,3	-11,2
Stevns	-4,4	-13,7
Haderslev	-4,6	-11,8
Halsnæs	-5,0	-15,7
Vesthimmerlands	-5,0	-12,2
Gribskov	-5,2	-15,9
Nyborg	-5,2	-12,2
Allerød	-5,2	-13,9
Sønderborg	-5,4	-15,9
Sorø	-5,5	-16,7
Varde	-5,5	-13,1
Norrdjurs	-5,5	-11,4
Mariagerfjord	-5,6	-12,9
Holbæk	-5,9	-16,9
Jammerbugt	-5,9	-13,0
Nordfyns	-6,1	-15,1
Faxe	-6,1	-16,9
Faaborg-Midtfyn	-6,8	-15,0
Aabenraa	-6,9	-15,9
Ringkøbing-Skjern	-6,9	-17,2
Hjørring	-7,0	-16,0

Assens	-7,1	-16,4
Svendborg	-8,0	-17,1
Frederikshavn	-8,0	-17,6
Kalundborg	-8,2	-19,0
Odsherred	-8,7	-21,0
Vordingborg	-8,9	-20,4
Fanø	-8,9	-14,8
Thisted	-9,0	-18,3
Skive	-9,5	-21,3
Guldborgsund	-9,9	-21,9
Tønder	-11,6	-22,6
Morsø	-11,7	-24,0
Struer	-12,1	-24,0
Lemvig	-12,5	-25,9
Samsø	-13,8	-21,9
Langeland	-16,3	-29,1
Lolland	-16,6	-30,9
Ærø	-17,7	-30,4
Bornholm	-18,0	-33,5
Læsø	-25,5	-39,0